Nr. 4. Podgórze, dnia 10 lipca 1901 r. Rok I.

PRZEGLĄD CERAMICZNY

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM PRZEMYSŁU CERAMICZNEGO, SZKLANEGO, WAPIENNEGO, GIPSOWEGO, CEMENTOWEGO I POKREWNYCH GAŁĘZI.

wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

Przedpłata wraz z przesyłką pocztową:
Rocznie . . 10 Kor. 5 rsr. 10 mk.
Półrocznie 6 » 3 » 6 ».
Ćwierćrocznie 3 » — » — »
Numer pojedynczy 50 gr.

Adres Redakcyi i Administracyi: Podgórze.
Redaktor i Wydawca: Inżynier **Karol Rolle.**
Prenumeratę przyjmuje Redakcya.
Należytość za ogłoszenia ma być uiszczoną z góry.

Cena ogłoszeń: Jedno- dwurazowo: Cała strona 40 K.; 1/2 str. 22 K.; 1/4 str. 11·50 K.; 1/8 str. 6 K. — Miejsce wiersza petitowego 30 gr. Przy 3—6-krotnem powtórzeniu zniżenie o 10%, przy 7—12-krotnem o 15%, do 24-krot. o 20%. Załączniki według umowy.

Przemysł ceramiczny w Rosyi.

Wśród całej wytwórczości ceramicznej w Rosyi, niezależnie od rozpowszechnionego masowego wyrobu przedmiotów ceramiki budowlanej — cegły, rur, kafli, dachówki i t. p. najwięcej rozwiniętym i postawionym w rzędzie większej produkcyi, jest przemysł porcelanowy.

Wyrób wszelkiego rodzaju naczyń białych z glin ogniotrwałych, między innemi i z porcelanowej, jako przemysł ludowy w Rosyi dawnych sięga czasów. Miejscowość zwana Gżeli. w okręgu podmoskiewskim, zasobna w białe glinki obejmująca całą grupę wsi, już w XVIII wieku słynęła z wyrobów garncarskich. Z czasem wytwórczość wzrosła, rozwinęła się zjednoczyła w wielkie ogniska fabryczne, rozrzucone w różnych okręgach Rosyi. Z przemysłu czysto ludowego powstały tak olbrzymie zakłady jak np. M. E. Kuźniecowa, których ogólna wytwórczość sięga obecnie do trzech milionów rubli rocznie i przedstawia blisko trzecią część ogólnej produkcyi całego kraju.

Obszerne pokłady białych, ogniotrwałych kaolinów, ciągną się wzdłuż całej południowej sfery Rosyi od zachodu na wschód i dochodzą do środka kraju w Tulskiej i Riazańskiej gub. Ta obfitość materyału i cały zastęp wykwalifikowanych rzemieślników, przygotowanych do wyrabiania przedmiotów ceramicznych, uwarunkowały obszerne rozpowszechnienie produkcyi ceramicznej w Rosyi. Ostatniemi czasy, dzięki czynnemu poparciu ze strony rządu, znacznie zwiększyła się eksploatacya pokładów kaolinowych. Niektóre z tych pokładów dają materyał wyjątkowy i dzięki dodatnim własnościom zajmujący dla każdego znawcy glin. Takimi mianowicie są kaoliny gubernii Jekoterynosławskiej i Chersońskiej, czernichowska (głuchowska) glina biała rozmaitych gatunków, podobna do niej donkowska (Riazańskiej gub.) i t. d.

Obok używanych do wyrobu miejscowych glinek kaolinowych różnych pokładów, głuchowskiego, charkowskiego, chersońskiego, wołyńskiego, gżelskiej glinki fajansowej i glin fajansowych innych pokładów innych miejscowości, rosyjskie fabryki używają w znacznej ilości sprowadzanego angielskiego kaolinu z Cornvalu. Materyał ten bywa dostarczany fabrykom już zupełnie przygotowanym (odmącony) i dlatego znajduje duży popyt.

Urządzenia techniczne fabryk przemysłu porcelanowego i fajansowego w całym kraju spotyka się ulepszone a miejscami wprost na ostatnim stopniu techniki stojące. Piece dwu lub trzy piętrowe o średnicy wewnętrznej po 7 metrów i więcej, przy wysokości pięter na 4—5 metrów, z płomieniem zwrotnym i prostym, w salach do formowania szeregi mechanicznych warsztatów, przyrządy francuskie do krajania i rozczyniania, przed formowaniem ręcznem, przerobionej uprzednio na prasach filtrowych delikatnej masy, obszerne pracownie malarskie i rzeźbiarskie — wszystko to, łącznie z takimi szczegółami, jak elektryczne oczyszczanie płynnej masy celem strącenia żelaza, przechowywanie jej całemi partyami, w cysternach z betonu cemetowego, celem ulepszenia (t. z. gnojenie), wszystko to można widzieć w dużych fabrykach rosyjskich w takim stopniu, w jakim spotykamy i w lepszych zakładach europejskich.

Nadmienić wypada, że ceny porcelany w sprzedaży na rynkach rosyjskich, nie są zbyt wysokie; i tak, cenę za wyższe gatunki porcelany białej bez ozdób można określić na 55 kop za 1 kilogram porcelany w talerzach i mniej więcej 85 kop za kilogram w innych naczyniach, jak to czajnikach, filiżankach ze spodeczkami, miskach i dzbankach, przeciętnie przeto cena porcelany białej zaledwo dosięga 75 kop za 1 kilogram. Co się tyczy fajansu, którego ogólna nazwa obejmuje cały szereg rozmaitych gatunków białego towaru naczyniowego, trzeba przyznać, że w porównaniu z wysokimi gatunkami fajansów angielskich, produkcya fajansowa fabryk rosyjskich, jest znacznie słabszą od porcelanowej.

W ciągu ostatniego lat dziesiątka osiągnięto jednakże i w tych wyrobach znaczne postępy i fajansy mocne, pod względem wartości niewiele ustępują angielskim. Jako wyrabiająca doskonałe gatunki fajansu, zasługuje na zaznaczenie finlandzka fabryka fajansu i porcelany „Arabia“ w Helsingforsie. Przeciętną cenę fajansu w Rosyi, można określić w podobny sposób jak i porcelany, na około 30 kop za 1 kilogram, dla gatunków lepszych, zniżalne stopniowo, dla gatunków zwyczajnych do połowy tej cyfry.

Pod względem artystycznym, kolorowania i malowania na porcelanie, przewodnią szkołą wszystkich rosyjskich fabryk, stały się oddawna dwie fabryki, z przyczyny wydatnego znaczenia znane i po za obrębem swego kraju. Są to położone w samym Petersburgu, stara, znakomita, Cesarska fabryka porcelany (połączona obecnie z Cesarską hutą szklanną) i fabryka braci Korniowych. Artystyczny poziom, na którym postawiona fabryka cesarska, z dawnych bardzo czasów znany miłośnikom ceramiki i ekspertom wszechświatowym wystaw. Prace zagranicznych znawców, chlubnie wspominają o wysokich osobistych troskach cesarzy a zwłaszcza Aleksandra II nad podniesieniem i udoskonaleniem tej artystycznej gałęzi w swoim kraju.

Fabryka porcelany Korniłowych, której artystystyczna działalność wyraziła się w wspaniałem majsterstwie szkoły cesarskiej fabryki, znaną jest między innemi z wyrobów w rosyjskim stylu i z elegancyi wyrobów, kolorowanych artystycznie, do których wzory przygotowywują utalentowani artyści rosyjscy. Taniość osiągnięta przy przenoszeniu rysunków za pomocą druku na porcelanę, przyczyniła się wiele do masowego rozpowszechnienia wyrobów o smaku artystycznym.

Umiejętność wyrabiania rozmaitych kolorowych majolik, jest w Rosyi bardzo rozpowszechnioną. Jak wspomniałem powyżej, wyroby majolikowe oddawna stanowiły ludowy przemysł ceramiczny. W tej gałęzi celowali przeważnie małorosyanie. Celem rozpowszechnienia specyalnych wiadomości ceramicznych, ministeryum finansów założyło w Mirgorodzie gub. Połtawskiej, w samym środowisku przemysłu ludowego, szkołę garncarską. Szkoła ta znajduje się pod kierunkiem E. S. Maslennikowa założyciela fabrycznej produkcyi, majoliki w Rosyi.

Wyrób ornamentacyjnych kafli kolorowych i licowych ceramicznych mozajkowych płytek posiada również poważnych fabrycznych przedstawicieli — uczniów Stroganowskiej szkoły rysunków technicznych w Moskwie. W rozwoju

artystycznego poczucia i w ogóle umiejętności wytwórczości rękodzielniczej i fabrycznej, znaczne zasługi położyła szkoła rysunków technicznych bar. Stieglitza w Petersburgu, która posiada specyalne klasy malarstwa ceramicznego. Wspomnieć należy również i o szkołach profesyonalnych czyli kursach malarstwa ceramicznego dla osób prywatnych i amatorów w Petersburgu i Moskwie. Niektóre z tych zakładów znajdują się pod specyalną opieką osób z rodziny cesarskiej.

Po zatem należy zaznaczyć, pokrewne porcelanie tylko że nie bezbarwne lub białe jak ona, wyroby ceramiczne mocno wypalane, noszące nazwę kamiennych lub ceramikowych, wyrabiane w orginalnych gatunkach z glin ogniotrwałych.

Wśród tych wyrobów, poza zwyczajnemi naczyniami kamiennemi, mającemi niepoślednie znaczenie w gospodarstwie domowem, na uwagę zasługują wyroby grubszych rozmiarów, jak wielkie dzbany, rury, składowe części wież, przeznaczone do przemysłowych i budowlanych celów a przeważnie do fabryk chemicznych i kanalizacyi.

Duża produkcya tych wyrobów, rozwinęła się w Rosyi początkowo w związku z wytwórczością zwyczajnej ceramiki budowlanej — cegły — retort gazowych i t. p. z glin ogniotrwałych. Obecnie produkcya ta ustaliła się w dwóch punktach. W miejscowości najwięcej znanej ze swych pokładów glin ogniotrwałych, w okolicy miasta Borowicze w gub. Nowogrodzkiej. Nader obfite pokłady borowickie wydają glinę ogniotrwałą w najrozmaitszych gatunkach. Niektóre z nich wprost zdumiewają swemi niezwykłemi własnościami i przymiotami. N. p. tak zwana wełhejska glina z dopływu rzeki Mity, suchar Kowańkiński i inne t. z. suchary, nie dające z wodą absolutnie żadnego plastycznego ciasta (z zawartością glinki $40^0/_0$) i inne.

W tej wyjątkowej miejscowości, w około miasta Borowicz, od dawna ustalił się wyrób cegły ogniotwałej. Dawniej był to przemysł ludowy a od lat 20-tu (od roku 1880) dzięki staraniom K. Wachtera, zorganizowano tu obszerny przemysł fabryczny cegły ogniotrwałej, centralny dla całej Rosyi, i w rozwoju swym postawiony na poziomie najnowszych wymagań techniki. Przy tej cegielni w osobnych oddziałach, zogniskowany wyrób naczyń kamiennych dla zakładów chemicznych i wyrób rur mocnego wypalania. Inne okoliczne fabryki w tej miejscowości, prowadzą także na wysoką skalę wyrób rur ceramikowych. Na zaznaczenie zasługuje fabryka, założona przez inż. braci Kolankowskich, która obecnie poszła na własność towarzystwa belgijskiego. W związku tem należy zaznaczyć, że wyrób rur i ceramiki budowlanej, bardzo rozwinięty i w innych miejscowościach Rosyi, — w pobliżu Moskwy, gdzie jako materyał służą gliny gżelskie i Charkowa.

Drugie ognisko produkcyi grubych naczyń kamiennych i ceramiki budowlanej powstało na wschodzie, w miejscowości w pobliżu Uralu. Tamtejsze gliny ogniotrwałe zwłaszcza permskie i wiatskie, nie mniej doskonałe od borowickich. Tutej, przy jednej z większych fabryk chemicznych firmy P. Uszkowa, wyrób glinianych naczyń chemicznych postawiony na tym stopniu doskonałości, jakim odznaczają się Rormana w Kruszwicy.

Rezultaty produkcyi ceramicznej w Rosyi przedstawiają się za rok 1897 w następujących cyfrach wartości wyprodukowanego towaru. Produkcya cegły zwyczajnej, której główne ogniska znajdują się w pobliżu obydwóch stolic i głównych miast gubernialnych, daje około 2500 milionów sztuk cegły rocznie, przy ogólnej wartości $27^1/_2$ milionów rubli. Do tego należy doliczyć przeszło $3^1/_2$ milionów rubli wartość zwyczajnych kafli, dachówki i t. p.

Produkcya fajansu razem z porcelaną daje towaru na sumę $9^1/_4$ miliona rubli. Roczna wartość wszelkiego rodzaju wyrobów ceramicznych, wyprodukowanych formowaniem z gliny, wyraża się, tym sposobem, sumą wyżej 40 milionów rubli, lecz i tę cyfrę należy uważać za niższą od rzeczywistej.

T. Modr...

ZWIĄZEK PRZEMYSŁOWCÓW CERAMICZNYCH.

Namiestnictwo rozporządzeniem z dnia 5 czerwca 1901 do l. 51360 zatwierdziło statut nowego stowarzyszenia pod tytułem „Związek przemysłowców ceramicznych“, przez co sprawa podjęta przez grono osób, pomiędzy którymi są najwybitniejsi przemysłowcy ceramiczni kraju naszego, postąpiła o krok naprzód. Zdaje się, że nawet udawadniać nie potrzeba, jak ważną rolę odgrywa w usiłowaniach jakiegoś społeczeństwa około dźwignięcia przemysłu, łączenia się producentów w pewnych gałęziach przemysłu w stowarzyszenia, związki zawodowe i t. p. Odnośnie do przemysłu ceramicznego dość wskazać na cały szereg towarzystw fabrykantów cegieł, cementu, wapna, wyrobów betonowych, gipsu, cegieł piaskowych, dachówek cementowych, i t. p. w Niemczech, a powaga i znaczenie jakie ma w kołach fachowych świata całego towarzystwo „Deutscher Verein für Thon-Cement- und Kalkindustrie“ powinno być zachętą dla każdego społeczeństwa do tworzenia podobnych związków i do pójścia śladami tego znakomitego poprzednika. Towarzystwo to bowiem przez lat 30 od swego założenia pchnęło naukę odnośnych gałęzi techniki znakomicie naprzód, a było też i w materyalnym rozwoju przemysłu ceramicznego i cementowego wielką pomocą. Wprawdzie twierdzą niektórzy, że nasze społeczeństwo nie daje warunków do pracy zrzeszonej, przeciw temu jednak świadczy rozwój towarzystw technicznych w Krakowie, Lwowie i Warszawie, które postawiwszy sobie za zadanie moralne i materyalne poparcie stanu technicznego, służą tej sprawie wytrwale i z pożytkiem. Dla tego też nie podzielamy pesymizmu niektórych, którzy już przy obradach nad założeniem Związku przemysłowców ceramicznych, wyrażali obawę, czy takie towarzystwo, pomimo racyi bytu istnienia, zdoła się przy życiu utrzymać. Nie podzielamy dla tego, że dwa warunki dla wprowadzenia w czyn myśli stowarzyszenia się są już, i to bardzo wybitne a to przekonanie, że przemysł ceramiczny i pokrewne mu gałęzie posiadając warunki rozwoju w naszym kraju, nie rozwija się jednak należycie i nadto, że praca zbiorowa zdolna jest wiele w tym kierunku naprawić. Brak więc tylko było sposobności do okazania dobrych chęci złączenia sił wszystkich dla wspólnego celu, teraz się ta sposobność nadarza, i nie wątpimy, że przemysłowcy nasi ceramiczni, producenci wapna, cementu, gipsu i szkła, że technicy w tych gałęziach przemysłu pracujący, nadzorcy fabryk i wszyscy, którym rozwój odnośnego przemysłu na sercu leży, w poczet członków Związku wstąpią.

Zgłaszać się na członków należy na razie pod adresem naszej Redakcyi. Gdy się zbierze dostateczna liczba członków, wówczas odbędzie się pierwsze zebranie nowego towarzystwa.

Dla bliższego wyjaśnienia zadań Związku przytaczamy tu ważniejsze paragrafy statutu:

2. Siedziba Związku: Kraków.
3. Członkiem Związku może być:
   a) każdy pracujący w przemyśle ceramicznym, wapiennym, cementowym, gipsowym, szklannym i pokrewnych tym przemysłom gałęziach czy to jako samoistny przemysłowiec, właściciel zakładu fabrycznego, dyrektor, technik, urzędnik, werkmistrz i t. p.
   b) każdy zajmujący się produkcyą środków pomocniczych dla wymienionych pod *a)* przemysłów;
   c) każdy zajmujący się sprzedażą lub zastosowaniem artykułów przemysłów pod *a)* wymienionych;
   d) każde przedsiębiorstwo przemysłowe, towarzystwo czy spółka wytwórcza czy handlowa w zakresie przemysłów pod *a)* wymienionych;
   e) każdy zajmujący się sprawami przemysłów pod *a)* wymienionych czy to ze stanowiska naukowego czy praktycznego.
4. Celem Związku jest zjednoczenie osób pracujących w kierunkach objętych w punkcie 3 dla popierania interesów materyalnych i moralnych przemysłów powyżej wymienionych.
5. Środkami do osiągnięcia powyższego celu są:
   a) zgromadzenia peryodyczne i zebrania naukowe członków związku;

b) założenie i utrzymywanie biblioteki, zbiorów, czytelni;
c) wydawanie lub popieranie wydawnictw naukowych;
d) wspólne wycieczki w celach naukowych;
e) przedstawianie władzom czy reprezentacyom memoryałów, wniosków, podań dotyczących moralnego czy materyalnego interesu przemysłu ceramicznego i innych w p. 3 *c)* wymienionych.

6. Przyjęcie Członka w poczet Związku następuje na podstawie uchwały Zarządu po przedstawieniu do przyjęcia przez dwóch Członków Związku.

7. Członkowie obowiązani są złożyć przy wstąpieniu do Związku 5 koron tytułem wpisowego i uiszczać rocznie 18 koron wkładki odrazu lub w ratach kwartalnych czy półrocznych. Wydział Związku ma prawo w pewnych wypadkach obniżyć wpisowe do 3 koron a wkładkę do 10 koron rocznie.

10. Członek Związku ma prawo:
a) czynnego udziału w Zebraniach Związku;
b) wyboru i wybieralności do Zarządu i wszelkich Komisyi;
c) korzystania z biblioteki i zbiorów Związku;
d) przedstawiania nowych członków i wprowadzania gości na zebrania i wycieczki;
e) brania udziału w wycieczkach Związku.

11. Walne Zgromadzenia odbywają się corocznie w czasie pomiędzy 1 listopada jednego a 31 marca następnego roku. Każdoczesne walne Zgromadzenie oznacza miejsce przyszłego Walnego Zgromadzenia.

12. Przedmiotem Walnych Zgromadzeń są:
a) przyjęcie sprawozdania Zarządu z czynności w roku ubiegłym.
b) wybór zarządu t. j. prezesa, dwóch zastępców, sekretarza, czterech członków zarządu i dwóch ich zastępców;
c) wybór 3 członków Komisyi lustracyjnej;
d) dyskutowanie i uchwalanie wniosków dotyczących spraw majątkowych czy zawodowych

12. Zebrania naukowe odbywać się mogą w każdej miejscowości gdy zbierze się dostateczna liczba t. j. przynajmniej pięciu członków Związku. Zebrania te odbywają się na skutek zaproszenia Zarządu Związku. Przedmiotem zebrań naukowych są:
a) obrady nad kwestyami naukowymi i zawodowymi dotyczącymi przemysłów w p. 3 *a* wymienionych;
b) wycieczki naukowe.

Krytyka i Bibliografia.

(Dzieła w dziale tym omawiane i wymienione nabyć można za pośrednictwem księgarni Spółki nakładowej w Krakowie).

Chemik polski; pod tym tytułem rozpoczęło wychodzić z dniem 1 kwietnia b. r. w Warszawie nowe czasopismo fachowe poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej. Brak takiego pisma uczuwać się dawał u nas już dawno, a ani wydawnictwa Komisyi fizyczno-matematycznej Akademii umiejętności, ani też czasopisma ogólno przyrodnicze jak „Wszechświat“ i „Kosmos“ nie zdołały w zupełności tego braku zaspokoić. Wobec coraz to powiększającego się zastępu ludzi, poświęcających się tej gałęzi nauki, potrzeba wspólnego organu okazywała się coraz pilniejszą, a niejednokrotnie czynione usiłowania znalazły wyraz w odnośnej rezolucyi sekcyi chemicznej IX Zjazdu lekarzy i przyrodników w Krakowie, oświadczającej się za koniecznością stworzenia polskiego pisma chemicznego.

W niespełna rok po tem pojawia się w Warszawie pod redakcyą znanego chemika p. Br. Znatowicza pierwszy zeszyt Chemika polskiego — pisma tygodniowego, około którego skupia się zaraz całe grono chemików z Królestwa i Galicyi. Pismo to posługuje się terminologią przyjętą na ankiecie w Akademii umiejętności w b. r. odbytej.

Dotąd wyszło „Chemika“ zeszytów 11, pismo tak treścią urozmaiconą, jak i formą zewnętrzną nie ustępuje na krok tego rodzaju wydawnictwom zagranicznym, — życzyć mu tylko należy, najwydatniejszego poparcia moralngo i materyalnego. *r.*

Rozmaitości.

Udogodnienie w oświetleniu acetylenem przedstawia nowo opatentowany w Niemczech sposób sporządzania węgliku wapnia (karbidu) w laseczkach; w tym celu mieszaninę w odpowiednim stosunku węgliku wapnia, cukru i soli kuchennej formuje się w laseczki a po wypaleniu pokrywa się je warstwą parafiny dla uchronienia od wpływu wilgoci. Sposób użycia karbidu w laseczkach jest dogodniejszym niż dotychczasowy w bryłkach, — a same laseczki nie przedstawiają żadnego niebezpieczeństwa.

(Chem. pol. 263).

Niemiecki handel zewnętrzny w ostatnich dwóch latach przedstawia się w następujących cyfrach: wartość przywozu w r. 1900 6043 mil. mk. w r. 1899 5784 mk. a w tem między innnymi z Austryi 724 mil. mk. (730), z Rosyi za 716½ (w r. 1899 za 702) mil. mk. Największą cyfrę wykazują Stany Zjednoczone bo zwyż 1000 mil. mk. przyczem wzrost w porównaniu z r. 1899 wynosi 114 mil. mk.

Co do wartości wywozu, to na pierwszym planie stoi Anglia, po niej Austrya z cyfrą 511 mil. mk. (466) wreszcie na trzeciem miejscu Stany Zjednoczone. Rosya przedstawia w r. 1900 cyfrę wywozu 325 mil. mk. w porównaniu z 397 w r. poprzednim. *r.*

Wystawa budowlana w Dreźnie w r. 1900 zamknęła się deficytem 200.000 mk. z czego miasto pokryło czwartą część.

Produkcya górnicza Anglii w r. 1900 wynosiła: węgla kamiennego wzwyż 225 mil. ton. w porównaniu z 220 mil. ton. w r. 1899; gliny ogniotrwałej wydobyto w r. 1900 2.931.091 ton a w roku poprzednim 2.844.676 ton. *r.*

Acetylen w Niemczech stosowany jest do oświetlenia 200.000 fabryk, nadto 32 małych miasteczek, a w wielu innych jest właśnie zaprowadzanem; produkcya karbidu w r. 1900 wynosiła w Niemczech 20.000 ton.

Kronika.

Brykiety torfowe. W bliskości Kijowa rozpoczęto budowę fabryki brykieków torfowych; roczna produkcya wynosić będzie około 2 milionów pudów brykietów.

(Chem. pol. 243.)

Związek celem ochrony i popierania stosunków handlowych między Niemcami a Rosyą utworzył się w Berlinie. Celem jego jest dążenie do utrwalenia wzajemnych stosunków handlowych przez udzielanie członkom informacyi o sprzedaży towarów lub kupnie płodów surowych, przez ułatwienia w sprawach celnych, transportowych i pośredniczenie w sporach ze stosunków handlowych wynikłych. Członkami Z. mogą być firmy protokołowane w regiestrze handlowym, korporacye i stowarzyszenia fachowe. — Wpisowe wynosi 20 mk. wkładka najmniej 30 mk. Adres biura: Berlin: Königrätzerstr. 49.

(Chem. pol. 243.)

Nowe koleje lokalne w Galicyi i Bukowinie. Ministerstwo pozwoliło na podjęcie robót przedwstępnych dla następujących linii kolejowych:

Nowy Sącz—Krościenko
Zuczka—Okno
Złoczów—Sassów.

Polska sztuka stosowana pod tą nazwą zawiązuje się w Krakowie towarzystwo, które sobie wzięło za cel pielęgnowanie naszej sztuki zastosowanej do przemysłu statutu odnośnego towarzystwa już zostały wniesione do grona założycieli należą między innymi znani malarze: Wł. Tetmajer, St. Wyspiański.

Dyplom inżyniera na wydziale ceramicznym techniki w Göthen (ks. Anhalt) otrzymał pan Teodor Jakobsen rodem z Królestwa polskiego.

Do budowy kolei syberyjskiej zużyto sześć i pół milionów pudów cementu. *kw.*

Nadzwyczajne zebranie akcyjnego Towarzystwa fabrykacyi cementu „Opoczno“ odbyło się w Warszawie 20 czerwca w lokalu towarzystwa (Krucza 43). *kw.*

Klinkiery bankowe znajdą zastosowanie w Warszawie do brukowania ulic; w początkach czerwca zaproszoną została przez zarząd miasta komisya fachowa złożona z pp. inż. K. Obrąbowicza, inż. St. Kukora, bud. K. Loewego i techników miejskich celem zbadania sprawy użyteczności klinkierów wyrobu miejscowego do brukowania. *kw.*

Wystawa w Poniewieżu na Litwie odbyła się w czasie od 29 do 31 maja. W rządzie przedmiotów prawie wyłącznie z działu rolniczego zwracał uwagę „korewit“ nowy materyał do krycia dachów wynaleziony przez inż. Koreywę i przez tegoż fabrykowany; materyał ten jest sporządzony z mieszaniny cementu i asbestu, jest tańszy od blachy i więcej wytrzymały, a nadto nie potrzebuje malowania. Fabryka tego artykułu rozwija się pomyślnie. *kw.*

PORADNIK
techniczny, handlowy, prawny i t. p.

(Na żądanie z wielu stron ku nam wystosowane, otwieramy niniejszą rubrykę, w której będziemy się starali na rozmaite zapytania z wszelkich dziedzin z przemysłem związanych szczegółowo odpowiadać; pożądane nam są odpowiedzi z kół czytelników, przez to bowiem osiągnie się wzajemna możność korzystania z nabytych doświadczeń).

Pytanie 5. W okolicy posiadającej bogate pokłady gliny ogniotrwałej założyłem fabrykę cegieł ogniotrwałych; ponieważ w ceramicznej gałęzi jestem przemysłowcem od niedawna, przeto zwracam się do kolegów zawodowych o poradę:

a) co by się ze względu na stosunki kraju naszego opłaciło fabrykować z gliny ogniotrwałej oprócz cegły?

b) czyby się opłaciło robić tygle ogniotrwałe i jaki ten artykuł może mieć zbyt?

c) obok gliny znajdują się w pobliżu kopalnie węgla brunatnego. Czy można wyzyskać ten materyał dla opalenia pieców ceramicznych? Jaki system pieców byłby w tym wypadku wskazany?

Pytanie 6. Do budowy większego objektu potrzeba w okolicy oddalonej od kolei w ciągu 2 lat około miliona cegły. W tym celu ma być założona cegielnia tylko dla wypalenia tej ilości cegły. Jaki system pieca ma być w tym wypadku użyty, żeby dawał wyrób odpowiedni w jak najtańszy sposób?

Pytanie 7. Jakie pisma fachowe ceramiczne wychodzą w Austryi? Jakie istnieją w Austryi stowarzyszenia polskich techników i czy mają u siebie zaprowadzone biura pośrednictwa pracy dla techników?

Odpowiedź 1. Machiny cieplicowe pat. Diesel pracują ścieśnionem powietrzem, w którem wtryskiwana surowa ropa naftowa powolnie się spala. Od motorów przeto, które działają wybuchami zasadniczo się różnią.

W Galicyi motory te dotąd mało są znane, w Niemczech zaś Rosyi i Anglii od 10-ciu lat obok machin parowych, zwłaszcza tam, gdzie węgiel drogi, zyskały słuszne prawo obywatelstwa. Albowiem podczas, gdy potrójna silnica parowa wydaje 12% do 13% wyzysku ciepła, to machiny Diesela pracują z 30% wyzyskiem.

Ropa jest materyałem tanim i nie ulega cłu, w galicyjskiej kopalni 100 kgr. kosztuje 6 koron. Doświadczenia pokazały, że maszyny od 120 do 15 koni par. zużywają 250 gramów na konia i godzinę, mniejsze zaś od 15 wymagają do 300 gr. w tym samym stosunku, co wyniesie 1·5 do 1·8 halerza na konia i godzinę, nie licząc kosztów transportu.

Machiny Diesela posiadają następujące zalety:

1) Puszczenie w ruch uskutecznia się każdej chwili i odbywa się za pomocą wentyla i wszelkie przytem uciążliwe a forsowne manipulacye, przy innych maszynach praktykowane — są zbędne.

2) Urządzenie zajmuje niewiele miejsca, ponieważ zaś wolnem jest od wszelkich zapalających przyrządów, przeto nie przedstawia niebezpieczeństwa ognia i może stać gdziekolwiek.

3) Ze względu na policyjno-ogniowe i przemysłowe przepisy, motory Diesela jako takie nie ulegają kontroli władz i nie wymagają egzaminowanego maszynisty. Dozorowanie ich zresztą jest o wiele mniej uciążliwem niż którychkolwiek innych.

Wszelkich bliższych informacyj jakoteż odnośnych kosztorysów udziela bezpłatnie pisemnie lub ustnie w godzinach 4—7 pop. inż. Stanisław Żmigrodzki w Krakowie ul. Sławkowska l. 1., który również pośredniczy w dostawie na Śląsk austr. i Galicyę.

Odpowiedź 2. Tygle szamotowe do topienia szkliw wyrabia wyłącznie fabryka wyrobów kamionkowych: szamotowych w Porembie koło Alwernii.

Odpowiedź 3. Patenty międzynarodowe biuro patentowe inż. Dzebańskiego we Lwowie.

Odpowiedź 7. Stowarzyszenia techników polskich w Austryi są dwa ogólne: Towarzystwo politechniczne we Lwowie (Chorążczyzna 17) i Tow. techniczne w Krakowie (rynek 17); obok tego są: tow. górnicze w Krakowie, tow. techników naftowych z siedzibą w Schodnicy i świeżo założony Związek przemysłowców ceramicznych. Żadno z tych towarzystw nie posiada zorganizowanego bióra pośrednictwa pracy.

Numer zamyka się 4 i 18 każdego miesiąca.

Upraszamy przy korzystaniu z anonsów przez nas ogłaszanych o powołanie się na nasze pismo.

OGŁOSZENIA.

PAROWA CEGIELNIA
W BOBRKU
JO. Księżnej M. Ogińskiej

Dachówka tłoczona i ciągnięta.
Rurki drenowe różnych rozmiarów.
Cegła maszynowa, kominowa, fasonowa.
Cegła ogniotrwała.

Przy większych zamówieniach rabat.

Bliższych wiadomości udziela

Dyrekcya.

Poczta Bobrek koło Oświęcima. 10

Patenty na wynalazki wyjednywa **Stan. Dzbański, inżynier przysięgły** (beeideter Patentanwalt)
28 Międzynarodowe Biuro patentowe, **Lwów, Akademicka 14.**

ZDJĘCIA FOTOGRAFICZNE
Zakładów fabrycznych, wnętrzy i znacznych objektów
(do wielkości płyty 50×60 cm.)
uskutecznia w miejscu lub na prowincyi
29 Zakład fotograficzny
T. Jabłońskiego, Kraków, Franciszkańska 4.

FABRYKA NACZYŃ
i wyrobów kamionkowych
30 **Poremba, p. Alwernia.**

Nr. telefonu 153.

FABRYKA PIECÓW KAFLOWYCH
w Dębnikach pod Krakowem
JÓZEFA NIEDŹWIECKIEGO i Ski

wykonywa:
Piece z kafli ogniotrwałych o różnych kolorach i deseniach.
Kuchnie kaflowe rozmaitych typów.
Wykładki ścian oraz wanien z kafli porcelanowych.
Przestawiania starych pieców i kuchen, oraz wszelkie
9 tychże przeróbki i naprawy.

„CHEMIK POLSKI"

czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej.
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 66.
Prenumerata rocznie 10 rs., — półrocznie 5 rs. — kwartalnie 2·50. 13

Fabryka dachówek cementowych
W KRAKOWIE,
dawniej Tugendhata i Scherera 31
przeszła obecnie na własność
L. A. KURKIEWICZA
Wyrabia dachówki cementowe pierwszej jakości, które uznane zostały za najtrwalszy, a tem samem za najtańszy materyał na pokrycie wszelkich budowli. Zamówienia na dostawę i pokrycie dachów przyjmuje
Ludwik Rzegociński, Kraków, Krupnicza 24.

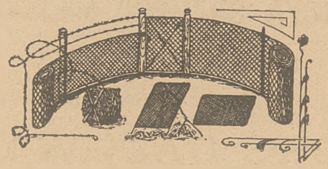
Fabryka chemiczno ceramiczna Braci Drechsler
w Pilźnie (Czechy)
poleca uznanej dobroci czeski skaleń (feldspad) tylko pierwszorzędnej jakości

Rok zał. 1877. **KWARC** Rok zał. 1877.

kalcynowany w kawałkach, najdelikatniej mielony, dla wyrobu fajansu z steingutu wypróbowaną i stale używaną **Plastyczną pilzneńską ziemię kizolinową** (china-clay). Meissneńskie staroniemieckie Szkliwa kaflarskie w bardzo dokładnem zmieleniu. Szkliwa szmelcowe, białe szkliwo ołowiowe.

Kamienie do mielenia z czystego twardego kwarcytu. Kwarcyty do młynków bębnowych. 36

Pierwszorzędny zakład, najlepsze świadectwa.

FABRYKA SIATEK
konstrukcyi i artyst. ślusarstwa
J. GORECKI i Sp.
Kraków
ul. św. Wawrzyńca 28.

Wykonuje
wszelkie roboty w zakres powyższych fabrykatów wchodzące.
Cenniki odwrotnie przesyła.
Ceny przystępne.
2 Terminu ściśle dotrzymuje.

Poszukiwanie pracy.

Technik chemik z ukończoną szkołą techniczno-przemysłową w Krakowie, kawaler, wolny od służby wojskowej, poszukuje odpowiedniej posady we fabryce cementu lub innej branży. — Wiadomość pod literami J. K. w Administr. „Przegl. cer." 18

Uczeń kursów kieramicznych przez dłuższy czas zatrudniony jako palacz we fabrykach cegieł, poszukuje zajęcia na miesiące letnie. Oferty z podaniem warunków pod R. H. do Redakcyi „Przeglądu ceramicznego". 17

Poszukuję praktyki w fabryce ceramicznej, wapna lub cementu za miernem wynagrodzeniem. Wiadomość pod S. w redakcyi „Przeglądu ceramicznego". 20

Młody człowiek poszukuje zajęcia w fabryce cegieł lub dachówek celem nabycia praktyki. Może być użyty i do czynności kancelaryjnej. Zgłoszenia pod T. T. w Redakcyi „Przegl. ceramicznego". 16

Redaktor odpowiedzialny i wydawca: Inżynier Karol Rolle. Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.